

Möte om Nedre dammen

Mariannelund 2024-05-07

Detta är den presentation som visades vid möte i Mariannelund (Furulundsskolans matsal) den 7 maj 2024. Observera att vissa delar som förekommer i presentationen kan ha förändrats efter detta datum.

Från början...

- Länsstyrelsen har påtalat för Eksjö kommun att dammen saknar tillstånd samt utgör ett vandringshinder för vattenlevande organismer.
- Länsstyrelserna genomför detta arbete på bredare front och det finns fler dammar som "ifrågasätts" just nu (i hela landet). Regeringsuppdrag med stort fokus på naturvärdesperspektivet.
- Kommunen har då i förlängningen två val, att ansöka om laglighetsprövning eller att ansöka om att riva ut dammen.
- Olika förslag på lösningar har tagits fram under processen – allt ifrån att riva ut dammen till att behålla densamma och skapa en konstgjord fiskväg runt.

Status på nuvarande konstruktion?

- G2 Brokonsult AB har gjort en kompletterande inspektion 2023-09-05 utifrån sin tidigare inspektion 2014-03-13.

3. Sammanfattning och rekommendation

Befintlig konstruktion har passerat sin tekniska livslängd. De luckor som går till bottenutskovet är inte manövrerbara och utgör en risk vid höga flöden. Därmed finns risk för översvämning av förorenad mark.

Bärigheten för brokonstruktionen behöver säkerställas genom en kontrollberäkning.

Dammen utgör hinder för vattenlevande organismer.

Rekommendationen är att riva ut konstruktionen i sin helhet då det inte är möjligt att till rimlig kostnad bygga om den så att den uppfyller krav på stabilitet, säkerhet och höga flöden i vattendraget samt ta bort hindren för vattenlevande organismer

Kan vi få tillstånd/laglighet för dammen?

5. Jämförelse Övre och Nedre dammen

Övre dammen är flödesmässigt beräknad för ett 100-års flöde om $21\text{m}^3/\text{s}$.

Övre dammens öppna area med maximalt öppna luckor är $11,17\text{ m}^2$

För nedre dammen finns ingen känd flödesberäkning men som jämförelse är Nedre dammens maximala öppnings area är $6,87\text{m}^2$.

Differensen är $4,3\text{ m}^2$ jämfört med Övre dammen.

Ovanstående visar att nedre dammen är underdimensionerad för de flöden som kan förekomma i vattendraget.

Dessa höga flöden har förekommit tidigare och var det som föranledde ombyggnaden av Övre dammen då den tidigare konstruktionen skadats vid de höga flödena.

Vid dessa höga flöden svämmas nedre dammen över och nätfyllningen i räcken måste demonteras (detta är förberett för att kunna göra, oklart vem som utfört anpassningen).

Kan vi få tillstånd/laglighet för dammen?

- Med stor säkerhet kommer, enligt kunniga på området, mark- och miljödomstolen komma fram till att svara nej på frågan om att laglighetspröva dammen.
- Dels flöden, dels vattenhinder och dels ingen kraftutvinning på platsen.

Olika kostnadsberäkningar

- Utrivning + vägförbättringar runt om: **5,7-7,7 mnkr**
- Utrivning + anläggande av gång- och cykelbro: **8-10 mnkr**
- Utrivning + anläggande av bilbro: **6,8-8,8 mnkr**
- Utrivning + rörbro för vägtrafik: **6,4-8,4 mnkr**
- Utrivning, ny damm och bro ("som idag"): **16,6-19,2 mnkr***

* Om vi får tillstånd att ha dammen.

** Alla kostnadsberäkningar innehåller 1-3 mnkr för försköning i området (beroende på ambitionsnivå). Sista förslaget innehåller dock enbart 1-2 mnkr.

Utrivning + anläggande av rörbro

- Grovprojektering: 4,9 mnkr
- Återställning i åfåran: 0,5 mnkr
- Försköning i området (beror på ambition): 1-3 mnkr
- **Summa: 6,4-8,4 mnkr**

Utrivning, ny damm och bro ("som idag")

- Grovprojektering damm + vägbro: 11,5 mnkr
- Faunapassage: 4,1-5,7 mnkr
- Försköning i området (beror på ambition): 1,0-2,0 mnkr
- **Summa:** **16,6-19,2mnkr**

Bilder

Bild 1: Foto, taget från nedre dammen upp mot övre dammen

Bild 2: Illustration utifrån samma perspektiv

Bild 3: Bild från andra hållet. Vattennivån är autentiskt då bilden är tagen när dammen var avsänkt. Det enda som är manipulerat med bilden är rörbron som är tillagd på platsen för nuvarande dammkonstruktion.

Förslag...

- Följande bild är ett förslag som har diskuterats inom politiken – främst mellan företrädare för S, M och C.
- Inga beslut är fattade.

Förslag...

- ”Bäst för Mariannelund var att bevara Nedre dammen. Vad är näst bäst?”
- Tolkningen är då att det utifrån förutsättningarna är att ansöka om att riva ut dammen men då också anlägga en ny bilbro (rörbro då det är lägre driftskostnader men också känns mer ”levande”) samt lägga en **hög** ambitionsnivå på att anpassa området (investering ca. 8,5 mnkr).
- Processen tar (oavsett vilket beslut) flera år. Vi tänker att vi i så fall ska påbörja delar av anpassningarna tidigare.
- För att veta vilka anpassningar som önskas av er som bor och verkar i Mariannelund föreslår vi att en arbetsgrupp bildas bestående av representanter för Mariannelund, tjänstepersoner och politiker.